

Pártérdek miatt "kivonul" a magyarság a Délvidék szellemi központjából

Ami nem sikerült a milosevici hatalomnak, az sikerült a Kasza József vezette VMSZ-nek: megkaparintotta a délvidéki magyarság egyetlen napilapját, a hatvanéves Magyar Szót. A Pártérdek miatt "kivonul" a magyarság a Délvidék szellemi központjából

Ami nem sikerült a milosevici hatalomnak, az sikerült a Kasza József vezette VMSZ-nek: megkaparintotta a délvidéki magyarság egyetlen napilapját, a hatvanéves Magyar Szót. A pártapparátus döntése ellen nincs apelláta.

A kilencvenes évek elején Slobodan Milosevic vajdasági helytartói nem tudták megtörni a Magyar Szó szerkesztőségi kollektíváját, rákényszeríteni háborúellenes hangvételének megváltoztatására és a rezsimhez hű főszerkesztőjelölt elfogadására, most viszont a gazdaságilag megrokkant lap érett gyümölcsként hullott a politikai hatalom ölébe. Az alapítóként szereplő Magyar Nemzeti Tanács (MNT) a múlt héten döntött az újvidéki székhelyű lapkiadó kft. "átszervezéséről", ami lényegében azt jelenti, hogy a lapszerkesztés és a belpolitikai rovat Szabadkára kerül, az újvidéki szerkesztőség létszámát leépítik, a munkatársak egy részét pedig szélnek eresztik.

A testület egyszerűen lesöpörte az asztalról az újvidéki és a dél-bácskai érdekeket képviselők ellenvéleményét. A pillanatnyilag legerősebb vajdasági magyar párt, a Vajdasági Magyarok Szövetsége (VMSZ) élt a többségével. Megtehetette, hiszen a magyar közösség egészének érdekeit szolgálni hivatott MNT szilárd VMSZ-es dominancia alatt áll, az összefonódás csaknem teljes: a tagok kétharmadát a szabadkai székhelyű párt delegálta, az elnöki tisztet betöltő Józsa László a párt vezetőségi tagja, Kern Imre, a lapkiadó vállalat vezetője pedig egyszersmind a VMSZ ügyvezető alelnöke. Ráadásul a megbízott lapigazgató, Mihók Rudolf – akinek mandátumát a munkáját ért kemény bírálatok ellenére is meghosszabbították egy füst alatt – ugyanúgy VMSZ-káder, mint Kókai Péter főszerkesztő. Mondhatnánk, a voksolást pusztán a demokratikus látszat kedvéért tartották meg, mivel a pártfrakció tagjai már egy héttel korábban megkapták az eligazítást.

A VMSZ-vezérkar igazán elégedett lehet: az egykor a magyar nyelvterület legjobb napilapjaként kiadott Magyar Szó minden különösebb felhajtás nélkül, szinte ingyen a birtokába került, a lapot immár kézi vezérléssel szerkeszthetik Szabadkáról. A mindenkori választások és a megingott önkormányzati hatalom megőrzése szempontjából ez kétségtől felbecsülhetetlen előny egy pártoligarchia számára.

Seseljék elégedettek lehetnek

Az újvidéki értelmiség és a közélet, a dél-bácskai szórványmagyarság képviselői és a civil szféra a leghatározottabban elutasítja a Szabadkára való költöztetést és a lap kisajátítását – ez az átszervezés kapcsán megtartott újvidéki vitaesten egyértelműen kiderült. Am ellenvéleményüket annyira sem vették figyelembe, mint a szerb lapokban megjelent bírálatokat. Pedig az ellenzőknek nyomós érveik vannak: az átszervezési javaslat készítői teljes egészében mellőzték a szakmai szempontokat, nincs elképzelésük arról, milyen lap készüljön. Nem vették figyelembe, hogy az átköltöztetéssel hat évtizedes hagyomány szűnik meg Újvidéken, s megkezdődik a leépülés, a magyarok "kivonulása" az intézményeit (egyetem, tévé- és rádiószerkesztőségek, könyvkiadó, színház stb.) tekintve legerősebb délvidéki szellemi központból. A bírálók nem tartották megalapozottnak a gazdasági érveket sem, a példányszám folyamatos csökkenésére való hivatkozást, annál is kevésbé, mert az utóbbi három évben, amikor a legnagyobb volt a zuhanás, éppenséggel VMSZ-es káderek irányították a lapot. Miért lendülne fel a gazdálkodás attól, hogy a szerkesztőség Szabadkára kerül, Újvidéken

elbocsátják (mellesleg: megalázóan alacsony, néhány ezer eurós végkielégítéssel) a tapasztalt munkatársakat, és helyükre fiatalokat vesznek fel Szabadkán? Az sem lehet indok az átköltöztetésre, hogy a lapnak ott a helye, ahol a tömbmagyarság él – tehát Észak-Bácskában –, "mert ott karnyújtásnyira van az anyaország", hiszen az úgynevezett szórványban nem kevesebb mint százötvenezer embert él, vagyis a kisebbségi közösség fele.

Egy ilyen lépés az újvidéki értelmiségiek megállapítása szerint önpusztító cselekedet, a végvárak feladása egy párt önös érdekeiért. A VMSZ mintha a szélsőségesen kisebbségellenes szerb radikálisok kedvébe akarna járni, akik a lapszékház minduntalan telefirkált falain úgyszólván távozásra biztatják a magyarokat.

Árnyék nemzeti tanács?

A Magyar Nemzeti Tanács vezetőinek aligha válik dicsőségére a Magyar Szó VMSZ-es pártelvék szerint történő "átszervezése". Annál is kevésbé, mert maguk is tisztában vannak azzal, hogy a testület összetétele korántsem tekinthető reprezentatívnak, még akkor sem, ha több független értelmiségi is van a tagok között. (Mellesleg: csak ők ellenezték az átköltöztetést, s öten közülük már jelezték, hogy a döntés miatt ki fognak lépni az MNT-ből.) Amikor a kisebbségi nemzeti tanácsokról szóló szerbiai törvény elfogadása után, három évvel ezelőtt, Szabadkán ünnepélyesen megalakult a Magyar Nemzeti Tanács (a személyi autonómia legfőbb szerve, ahogyan a testület körül bábáskodók nevezték), ideiglenes megoldásként elektori közgyűlés választotta meg a 35 tanácstagot arról a jelöltlistáról, amelyet csak két párt állított össze: a VMSZ és a jelentéktelen taglétszámú Vajdasági Magyar Polgári Mozgalom. Ennek is a pártvezérek régi jó magyar szokás szerinti széthúzása, a posztokon való civakodás volt az oka: az Ágoston András vezette Vajdasági Magyar Demokrata Párt és a Páll Sándor nevével jegyzett Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége megsértődött, mert kevesebb funkciót kínáltak fel nekik, ezért eleve elzárkóztak a részvételtől, és azóta is vitatják a testület legitimitását.

Ám elégedetlenek az egypártinak minősített MNT ténykedésével a civil szervezetek is. A Magyar Szó körül támadt közéleti vihar napjaiban négy civil szervezet bejelentette, hogy Polgári Együttműködés néven árnyék nemzeti tanácsot készül alakítani. Sajnos a kezdeményezés már mit sem változtathat azon a tényen, hogy a szabadkai VMSZ-es klán és Kasza József – aki a miniszterelnök-helyettesi poszt feladása után az egyik szerbiai bank szabadkai fiókjának igazgatói börtöneljéből dirigálja pártját – már rátette a kezét a sok vihart átvészelt újvidéki napilapra.

J. Garai Béla, Újvidék